

ПРОМЕНА ШВАЈЦАРСКЕ ПОЛИТИКЕ БЕЗБЕДНОСТИ*

Nicole Herzog

Влада Швајцарске усвојила је, у јануару 2010. године, нови безбедносполитички извештај о политици безбедности и одбране Швајцарске. Иако су очекивања од тог документа који, у ствари, представља стратегију националне безбедности и одбране, била велика, већ сада многи сумњају у његову вредност. Наиме, види се да се његови аутори нису сагласили о многим питањима, мада извештај треба да скицира пут којим ће, у следећих десет до петнаест година, ићи швајцарска политика безбедности и војска као њен безбедносполитички инструмент.

Овај чланак не поставља нове научне тезе, нити презентује нова научна сазнања. Он из перспективе посматрача описује утиске и размишљања о вођеним дискусијама и даје преглед важних аспеката скупштинских дебата. За сада тако изгледају национални, а не само глобални, безбедносни интереси, који унутрашње и државнополитичке особености Швајцарске стављају у центар пажње. Чињеница је да се у безбедносполитичким дебатама у Швајцарској мало постигло, што је последица различитих узрока.

Овај текст је превод изворног текста који је публикован у часопису *Military Power Revue der Schweizer Armee Nr. 3/2009*.

Кључне речи: *Швајцарска, стратегија националне безбедности, одбрана.*

Глобална безбедност

У последњих двадесетак година одиграва се процес глобализације и умрежавања свих области цивилизације који је по својој брзини и интензитету јединствен. То је процес који ће у свом будућем току имати како

* Текст „Schweizer Sicherheitspolitik im Wandel“ који је написао Никол Херцог (Nicole Herzog), nicole.herzog@stud.unibas.ch, са немачког језика превео је мр Здравко Зељковић, пуковник у пензији.

позитиван тако и негативан утицај на друштва широм света. Неки негативни утицаји на глобалну безбедност значајније ће утицати и биће упечатљивији. Ти феномени су: глобално загревање и климатске промене; промена односа снага између држава; распад државног поретка у неким државама; јачање насилног потенцијала неких недржавних чинилаца и пораст рањивости модерних друштва. Кључна ствар је да је заштитно дејство глобалне умрежености ослабљено због граница и географских дистанци. Швајцарска је једна од најглобализованијих земаља света и због тога је изложена нарастајућим безбедносполитичким последицама глобализације. Тако, на пример, конфликти који се дешавају у географски удаљеним регионима могу да угрозе националну безбедност Швајцарске. Ризици и претње који су раније привлачили малу међународну пажњу и најчешће се ограничавали на локални или регионални ниво данас имају већи потенцијал, попримају глобалне размере и озбиљно угрожавају целокупну међународну заједницу.

Њихово унилатерално сузбијање није више могуће, што се показује не само на примеру Ирака и Авганистана, где САД са великим напорима и уз помоћ својих савезника постиже скромне резултате. То није довољно да се од заједничких напора профитира привредно, политички и друштвено. Негативне последице морају се, такође, заједнички поднети. Многе земље су то схватиле и отвориле се за свестрану сарадњу којој стреме наши суседи и чланице ЕУ – ка Европској политици безбедности и одбране (ЕПБО) у оквиру Заједничке спољне и безбедносне политике (ЗСБП), како би гарантовали европску безбедност и у улози глобалног играча дали прилог глобалној безбедности.

Окружење које се мења

Последњи безбедносполитички извештај Швајцарске (1999/2000), с обзиром на тада наступајућу глобализацију и њене последице, предвиђао је „безбедност кроз сарадњу“. Према том извештају Швајцарска је требало да сарадњом унутар земље тежи јачању координације и сарадње са иностранством. То би значило проширивање сарадње са другим државама у оквиру међународних организација ради очувања мира и стабилизације нестабилних региона, али да то не доводи у питање неутралност Швајцарске.

Од израде последњег безбедносполитичког извештаја оквир услова се битно променио. Опасност која долази од недржавних чинилаца избија све више у центар светске пажње – терористички удари у Њујорку, Вашингтону, Балију, Истанбулу, Мадриду, Лондону и Бомбају. Постоји опасност да би тако организоване групе терориста могле доћи у посед оружја за масовно уништавање, а могућност да га употребе још више појачава ту опасност. Претња од тероризама и пролиферација оружја за масовно уништавање последњих су година нашле своје место у изради „белих књига“ о политици безбедности и одбране.

Последњих година, више него раније, дешавају се природне катастрофе са разорним дејством на људе, животиње и околину. О томе у науци, као и у политици, већ постоји широк консенсус. Глобално климатско отопљавање узрокује катастрофе које су, поред осталог, и резултат људских активности. Такође, последњих година је порастао страх од светске пандемије. Због густе насељености, а пре свега због брзог кретања људи и роба, потенцијално опасне епидемијске болести могу се брзо ширити. Коначно, то се више не може тако лако зауставити на локалном/регионалном нивоу, што се најбоље могло видети почетком 2009. године када је дошло до ширења релативно „безазлено“ вируса грипа АН1Н1.

Од почетка друге половине 2008. године свет се бори и са финансијском и са привредном кризом која је, посебно у првој фази, за многе државе представљала безбедносни ризик. Неке државе су у првим месецима кризе усвојиле финансијске спасилачке „пакете“, које су обухватиле мере помоћи и заштите националне привреде које све више личе на протекционизам. Политизација привреде само је једна од многих последица светске кризе, што се односи и на Швајцарску. Велике светске привредне силе сада ће, више него пре, узети ствар у своје руке и у следећим годинама много више утицати на светски привредни поредак, на пример у виду Г-20.

Овде долазимо до теза да су: „промена односа снага“ и „политика силе“ поново у игри. Шта то може да значи? Да ли је Швајцарска последњих месеци то морала на тако упечатљив начин да осети? Најпознатији и најактуелнији примери за то су: вербални напад Штајнбрука, спор са Либијом, претеће оптужбе пореских власти САД због утаје пореза *UBS (Union Bank of Switzerland)* чиме се узрокује делимична релаксације тајности банковних рачуна. На Швајцарску ће се вршити још већи притисак, који неће бити војни, али ипак такав који ће задирати у швајцарске националне интересе. Поставља се питање: „Каква ће бити Швајцарска у будућности, на које претње ће реаговати и које националне интересе ће штитити и како“?

Безбедносни интереси Швајцарске

У Швајцарској постоји широки консензус по питању ризика који представљају претњу за земљу. Али, када се тражи одговор на питање: како на најбољи начин Швајцарска треба да им се супротстави и какву улогу при томе има војска – узбуркају се духови. Такође, на питање: који су то национални интереси, добија се читав спектар одговора, а управо је то питање од одлучујућег значаја. Последњи безбедноснополитички извештај 1999/2000. био је по питању анализа претњи излазно конципиран чиме је могао бити припремљен пут за значајнију промену стратегије, од аутономне одбране зе-

мље ка „безбедности кроз сарадњу“. Међутим, са данашњег становишта тај извештај био је превише фокусиран на анализу општих претњи, уопште се не бавећи сваком од њих појединачно. Такође, није био довољно јасан по питању сарадње унутар земље и није дао примере како би она требало да изгледа.¹ То је довело до тога да је у теоретској конструкцији деградиран – на неки начин је пропао. Последњих година примењиван је само уз оgrade и само у појединим областима или се користио само за одређене анализе – као на пример *Euro 08*. Дакле, после извештаја 1999/2000. није дошло до значајније промене курса у већ застарелој стратегији безбедности.

За Швајцарску је од суштинске важности да: познаје своје структуре и вредности за оптимално функционисање државе, привреде и друштва; пронађе слабе тачке; догради политику безбедности; одбрани Швајцарску или спречи и отклони претње њеној безбедности. Другим речима, Швајцарској је потребна специјално конципирана стратегија безбедности која произилази из дефиниције њених националних интереса.

Савезни устав је упориште за дефинисање и одбрану националних безбедносних интереса. У члану 2 наведени су следећи интереси: „заштита слободе и права народа; очување независности и безбедности земље; унапређење заједничког благостања; трајан развој унутрашњег јединства о једнаким шансама грађана и грађанки и мултикултуралности; трајно ангажовање на очувању природних животних услова као и мирољубиви и праведни међународни поредак“.

Члан 2 савезног устава Швајцарске конфедерације од 18. априла 1999. године:

1. *Швајцарска конфедерација штити слободу и права народа и чува независност и безбедност земље.*
2. *Она унапређује заједничко благостање, трајан развој и унутрашњу солидарност и мултикултуралност земље.*
3. *Она се залаже за трајно очување природних животних услова као и за мирољубив и праведан међународни поредак.*

При томе, разликују се безбедносни интереси, национални интереси и вредности и у њима се говори, на пример, о привредном просперитету и добробити становништва, запослености и тржишном приступу слободног друштва, функционисању политичких институција, једнаким шансама, иденти-

¹ Bulletin 2009 zur Schweizerischen Sicherheitspolitik. Zur Erarbeitung des neuen sicherheitspolitischen Berichts, Andreas Wenger und Daniel Möckli, Center for Security Studies, ETH Zürich S.10.

тету, солидарности и мултикултуралности. Анализа изложених ставова намеће многа питања, као, на пример, може ли заштита благостања бити предмет безбедносне политике од политички мотивисаних претњи споља, или спада ли муком стечено благостање у домен задатака привреде и привредне политике. Одвајање националних и безбедносних интереса због тога је важно, како би се омогућило да се спектар безбедносних питања редуцира и концентрише на најбитније и за безбедносну политику одлучујуће.

„Нова“ политика безбедности Швајцарске требало би да се фокусира на најважније безбедносне интересе, на којима треба да изграђује и развија стратегију безбедности. То су: пре свега, заштита земље и њеног становништва, као и критичне националне структуре, а затим безбедност снабдевања и преживљавања привреде, те друштвена сигурност и политичка стабилност. Према томе, швајцарска политика безбедности има следеће задатке: да обликује, организује, координира, односно води превенцију и одбрану, односно предупредује и елиминише претњу од организованог насиља стратегијских размера које угрожава безбедносне интересе Швајцарске, као и сузбијање егзистенцијалних опасности и сметњи унутрашњем реду и поретку. Дакле, треба да тежи тесној сарадњи са иностранством у превенцији међународних криза и сукоба.²

Нови безбедносполитички извештај требало би да дефинише безбедносну политику и, сходно томе, понуди нови правац развоја.

Анализа окружења

Глобални ризици и претње заузимају важно место у новом безбедносполитичком извештају 2009/2010. године и они неће моћи бити игнорисани и остати без утицаја на положај и безбедност Швајцарске. Међутим, ни унутрашња безбедност не сме бити запостављена. Другим речима, мора се пронаћи равнотежа по питању њене безбедности изнутра и споља. И овде се доводе у питање њени безбедносни интереси: „Како и где унутар земље се они непосредно испољавају? Како и где Швајцарска може да делује и како да поступа?“

Швајцарска је у угодном положају и налази се у срцу стабилног простора. Европској унији и НАТО-у треба захвалити што је ратни сукоб у Европи, или бар на простору ЕУ, постао веома мало вероватан. То се може закључити из „белих књига“, на пример Немачке, Шведске, Француске или из доктрине одбране и безбедности Аустрије. У безбедносполитичким

² Bulletin 2009 zur Schweizerischen Sicherheitspolitik. Zur Erarbeitung des neuen sicherheitspolitischen Berichts, Andreas Wenger und Daniel Möckli, Center for Security Studies, ETH Zürich, S.21.

размишљањима тих држава сценарио једног конвенционалног рата у Европи битно је изгубио на значају. Са друге стране, то не изгледа тако када је у питању критична национална инфраструктура. Швајцарска има јако разгранату и високо технологизовану информатичку инфраструктуру од које зависе јавна управа, привреда, саобраћај и комуникације. Ометање или напад (сајбер рат) великих размера на те системе могао би имати фаталне последице.

**Бела књига о политици безбедности Немачке
и будућности оружаних снага, 2006.**

„ЕУ се залаже за политичку стабилност, безбедност и благостање Немачке и других њених суседних држава. Она се развила у признатог чиниоца у међународном кризном менаџменту са нараслим спољним и безбедноснополитичким способностима. Европска политика безбедности и одбране као интегрални део заједничке спољне и безбедносне политике дефинисала је војне и цивилне циљеве и изградила политичко-војне структуре за учешће у операцијама; формирала Европску одбрамбену агенцију и израдила стратегију безбедности. Европа је са тим остварила претпоставке, да у будућности ефективно преузме свој део одговорности за глобалну безбедност и допринесе изградњи једног сигурнијег света. Првенствени циљ немачке политике безбедности је јачање стабилности европског простора кроз учвршћивање и изградњу европских интеграција и кроз активну политику добросуседства ЕУ са државама Источне Европе, Јужног Кавказа, Централне Азије и Средоземља. Истовремено, то важи и за развијање и продубљење трајног безбедносног партнерства са Русијом“. (стр. 10)

**Одбрана и национална безбедност,
Бела књига, Француска, 2008.**

„Што се Француске тиче, она жели да игра водећу улогу у пројекту поступног политичког уједињења Европе, који не значи униформизам већ здруживање, дељење заједничких судбина и нада. Француска ће се залагати за јединственију, јачу и афирмисану Европску Унију у областима безбедности и одбране, нарочито у одговору на нове ризике и претње по човечанство. Европски потенцијал мора бити ојачан, браћен и вреднован заједничким снагама, сви морају имати користи од европског напретка и демократије, европске државе морају преузети одговорност на међународној сцени“. (стр. 81)

Доктрина безбедности и одбране, Аустрија, 2001

„Витални интерес безбедности Аустрије представља то да заједно са ЕУ прати њене безбедносне интересе и то чини основу њене политике безбедности. Одатле произилазе политичко-стратегијски циљеви, који су кроз заједничку државну стратегију као и кроз делове стратегије уграђени у све политичке сфере“. (стр. 1)

„Безбедност Аустрије и Европске уније су недељиво повезане једно са другим. Аустрија данас своју безбедносну политику у најбитнијем остварује у оквиру ЕУ“. (стр. 2)

„Једна егзистенцијално претећа агресија против Аустрије са конвенционалним оружаним снагама замислива је само у случају темељне стратегијске промене политичке ситуације у Европи. Тако нешто, на основу садашњих војностратегијских процена није могуће у наредних 7–10 година. Упркос садашње мале вероватноће, ипак се она не може искључити“. (стр. 4)

Наша будућа одбрана – фокус шведске политике одбране 2005–2007, Нацрт шведске Владе, 2004.

„Развој заједничке политике европске безбедности и одбране мења предуслове шведске политике одбране. Европска унија је од суштинског значаја за безбедност Шведске. Проширење Европске уније ојачало је безбедност Европе ... [...] Солидарност је широко прихваћена међу државама чланицама Европске уније ... [...] Клаузула солидарности, која је део новог европског устава, осликава солидарност укорењену у политичком савезу који чини Унија. Од сваке државе чланице понаособ зависи колико ће да примени у пракси ту политичку солидарност и да доноси одлуке на националном нивоу у погледу њеног доприноса у случају терористичког напада или било које друге претње. То важи како за Шведску, тако и за све остале државе чланице.“ (стр. 8)

Ти системи нису имуни на сваки покушај манипулације и шпијунаже. При томе, нападачи могу бити појединци, групе, али и државе. И начин напада је атрактиван: систем се може напасти са велике географске удаљености уз мале трошкове и мали ризик откривања, али се могу причинити и знатне штете или на сасвим једноставан начин доћи до корисних финансијских информација. Швајцарска мора већ сада бити спремна да таквим нападима одоли. Основане су претпоставке да са сталним технолошким напретком њихов интензитет расте.

Безбедносни интерес Швајцарске јесте да су јој путеви снабдевања сигурни. Ометање снабдевања важном робом у дужем периоду (било оно намерно или ненамерно изазвано), могло би швајцарском становништву и привреди нанети велику штету. Виновници такве једне штете могли би бити географски веома удаљени. Тако, на пример, оружани конфликти и/или распад државних структура у одређеном региону света могли би да ометају производњу добара и/или прекину путеве транспорта. Није сасвим безазлена ни опробана пракса условљавања неких држава уз помоћ економских средстава. У области снабдевања енергентима за то има низ примера, као, на пример, прекид испоруке петролеја и земног гаса у источној Европи. Таква средства притиска могу бити коришћена и у другим привредним и финансијским областима.

Међународни тероризам, нарочито онај који би извршиле исламске групе, и организовани криминал представљају претњу за безбедност Швајцарске. Додуше, за међународни тероризам она није примарни циљ, али је окружена државама, као нпр. Немачком, Француском и Италијом, чије се трупе налазе у Авганистану у оквиру *ISAF* (Међународне снаге за помоћ у безбедности), а које исламистичке организације сматрају крсташким државама, па би могле постати циљ терористичких напада. Организовани криминал у виду трговине дрогом, оружјем и људима, затим корупција и прање новца одавно су постали глобални феномен и због тога све озбиљнија претња за државу, привреду и друштво, како другде, тако и у Швајцарској. У поређењу са другим државама, организовани криминал у Швајцарској још није достигао забрињавајући ниво, али то би се могло лако променити.

У непосредне претње спадају и природне и цивилизацијски условљене катастрофе, епидемије и заразе. Оне могу директно задесити Швајцарску и у свом настанку делимично имају глобалне узроке. Природне катастрофе, као, на пример, олује, поплаве, лавине, сушни периоди и шумски пожари, могу као и цивилизацијски условљене катастрофе (Чернобил, хемијски пожар у *Schweizerhalle*) угрозити безбедносне интересе Швајцарске. Обе врсте катастрофа могле би нанети знатне штете, како због велике густине насељености, тако и због високе динамике коришћења карактеристичних за Швајцарску. Епидемије и заразе би се, услед недовољне припремљености становништва, могле брзо раширити. Према неким предвиђањима, природне катастрофе ће следећих година, услед глобалног климатског отопљавања, расти, како по интензитету, тако и по квантитету. Да би се с тим претњама могло ухватити у коштац, да би се организовала превенција, одбрана и савладавање тих претњи потребна је свестрана сарадња унутар земље и осмишљена сарадња са иностранством.

Свеобухватна политика безбедности Швајцарске

С обзиром на растуће комплексне и слојевите глобалне ризике и претње, безбедноснополитички извештај 1999/2000. користио је појам „опсежна сарадња“ за безбедносну сарадњу унутар земље и тиме назначио потребу јаче сарадње и координације између савезних министарстава и других органа на савезном нивоу, кантона, општина и приватних организација. Та идеја је последњих година развијана и биће унета у нови безбедноснополитички извештај под појмом „безбедносни савез“. Иако није нова, она је сада добила на значају.

Појам „савез“ је свесно изабран. По свом основном значењу јачи је од појма „сарадња“ који благо сугерише на неодређеност или неповезаност. У „безбедносном савезу“ би све актере, области и инструменте требало учинити одговорнијим за ефикаснију сарадњу. Циљ је да „безбедносни савез“ што је могуће пре и адекватније реагује на угрожавање и повреду швајцарских безбедносних интереса и нормализује стање – да што пре оспособи и успостави функције државе и друштва. Али, зато би сви морали говорити истим „језиком“. Другим речима, не би се смело остати само на регулисању надлежности – ко, када и где ради, већ би се сви релевантни безбедноснополитички чиниоци морали заједнички и обучавати. За гарантовање способности за брзе и ефикасне реакције и поступање у Швајцарској као целини било би корисно заједнички увежбавати најважније актере. Један такав безбедноснополитички савез добро би дошао класичном безбедносном инструменту – „војсци“. Она би у том савезу добила савремену и јасно дефинисану улогу и задатке.

Идеја о безбедносном савезу предвиђа сарадњу између цивила и армије уз цивилно руковођење. Цивилна страна би при томе профитирала од искуства војног кризног менаџмента и средстава којима војска располаже. С друге стране, војска би на такав начин јачала свој углед у друштву као ослонац цивилних власти, што она и јесте. Војска ће и у будућности, као и у прошлости, бити ангажована, јер располаже одређеним способностима и савременим знањима о наоружању и опреми које недостају цивилној страни, а које су у ванредним ситуацијама од суштинског значаја за заштиту државе и њеног становништва. Војска подржава цивилне власти, а с обзиром на ангажоване снаге и средства и у будућности ће се све више користити. Због таквог ангажовања армија има репутацију помоћне полиције.

Управо због тога задаци војске морају бити нови и, пре свега, прецизније формулисани. Модерна војска данас нема више само задатак обезбеђења простора и одбране од једног симертичног конвенционалног напада од треће државе. То, наравно, остаје њен суштински задатак, али су се последњих година потребе и окружење променили. Војска је то разумела и, према својим могућностима, даље се развијала – посебно у ситуацијама као што су помоћ у катастрофа-

ма, солидарно ангажовање и осигурање егзистенције. Јавност још увек показује застарелу представу о војсци и очувању њених класичних задатака и није у стању да потпуно разуме њену савремену улогу. Забрињавајуће је негодовање јавности и делимично политичара када се говори о издацима за војску. Неки нови ангажмани војске наилазе на неразумевање, па се неке групе залажу чак и за њено потпуно укидање. Ипак, војска се даље развија у областима у којима би најбитније могла бити употребљена, а њих ће одредити држава и друштво.

У прошлости је долазило до сарадње између федералних органа, кантона и општина, која је одлично функционисала, што се показало на примеру европског фудбалског првенства 2008. године. Ипак, ту се радило о селективној, локално ограниченој сарадњи, где је за припрему било на располагању доста времена. Али, како би то изгледало када би се десио изненађујући, непредвидиви, непосредно угрожавајући догађај за националну безбедност, који би једним ударцем паралисао целу Швајцарску? Узмимо, као пример, ланац терористичких удара великих размера у центрима швајцарских великих градова са биолошким или хемијским оружјем. За један такав случај Швајцарска данас није најбоље припремљена.

У новом извештају се говори о „сарадњи“ са иностранством. Она треба да буде примерена швајцарским националним интересима и да их следи. На пример, војно учешће у међународним напорима за мир и стабилност у географски удаљеним конфликтима јесте у интересу Швајцарске, јер, као што је већ поменуто, они могу имати озбиљан негативан утицај на њену безбедност. То би био израз једне стварне и праве солидарности, коју ће, уосталом, њени партнери и пријатељи све више захтевати. Како ће то учешће изгледати одређене политика, која ће увек и поново морати да балансира између принципа неутралности и других безбедносполитичких питања Швајцарске.

У средишту нове политике безбедности, сходно томе, требало би да се налази свеобухватан „Безбедносни савез Швајцарске“, који кроз једну осмишљену сарадњу са иностранством гарантује безбедност и стабилност Швајцарске и даје допринос регионалној и глобалној безбедности и стабилности.

Политика безбедности у швајцарској политици „Политичка самоблокада“³

Када се последњих година говорило о швајцарској политици безбедности, најчешће се помињао њен даљи развој или превазиђеност, смисленост и бесмисленост њеног постојања. Дебате о војсци у парламенту су неплод-

³ Bulletin 2009 zur Schweizerischen Sicherheitspolitik. Zur Erarbeitung des neuen sicherheitspolitischen Berichts, Andreas Wenger und Daniel Möckli, Center for Security Studies, ETH Zürich, S.9.

не и показују јаку унутрашњу поларизацију. Партије их користе за сопствену промоцију, не обухватају суштину, већ се баве структурним и организационим детаљима, пре свега због финансијско-политичких мотива.⁴

Притисак да се штеди односи се на сва федерална министарства савеза, али је јавност посебно осетљива и бурно реагује на новости из Министарства одбране и спорта (МОиС), на пример када се ради о издацима за војску и новим кредитима за наоружање и опрему. Политичке партије се заиста брину да стално има политички запаљивог материјала. По питањима изградње војске неће бити сагласности. Главна питања – одбрана и подршка цивилним властима – уграђена су у савезни устав, али како тачно изгледа плаћање тих задатака, остаје да се одлучи у политичкој сфери. Идеолошке борбе не дозвољавају стварну, конкретну и програмску дискусију. Издаци МОиС опет ће бити предмет ситничавих расправа, иако је пре неколико година то потврђено у новом Војном закону. Војсци стоји на располагању буџетски оквир од 4,3 милијарде швајцарских франака, а са реализацијом од 3,6 милијарди франака то је много испод – изгласавши га на референдуму са надмоћном већином од 73% гласова.

На нивоу савезних министарстава, посебно МОиС, МСП (Министарство спољних послова) и МПП (Министарство правде и полиције) не изгледа ништа боље. Додуше, последњих година у појединим областима селективна сарадња је напредовала. Сарадња по безбедносполитичким питањима могла би ипак бити континуирана, обимнија, а самим тим ефектнија и бржа. То захтева дефинисање пресека, односно једно централно место (нпр. један безбедносни сектор) у које би се стицали сви „конци“. Било би то место на којем би се сусрели сви актери, који су једнако образовани и обучени, који говоре истим језиком и који су у стању да у најкраћем времену сачине преглед, координирају безбедносполитичке инструменте на свим нивоима, организују и гарантују превенцију, одбрану или сламање организованог насиља стратегијских размера против безбедносних интереса Швајцарске. Будућа тесна сарадња између министарстава, већ сада, у изради новог безбедносполитичког извештаја, трпи ударце. То се најбоље види на примеру МСП које је у изради извештаја учествовало само са једним кратким поглављем.

Страначка политика и департаментизам ипак нису једине тешкоће на путу ка новој политици безбедности Швајцарске. Ту су и државнополитичке карактеристике Швајцарске, као што су: непосредна демократија, федерализам, политика неутралности и милицијска традиција, које додатно отежавају напредак у безбедносполитичкој дебати. Прве две карактеристике проширују круг несугласица, дакле оних које знатно продужавају и отежавају доношење одлука. Последње проширење спектра интерпретација и аргументација јесте оно што неретко води идеолошким борбама.

Неспорно је да државнополитичке особености Швајцарске имају своје предности. Уз демократски легитимитет, лаганост и поступност у току про-

⁴ Ibidem S.9.

налажења решења, брзи непромишљени недемократски поступци су практично искључени. То води ка једном крајње стабилном, транспарентном и демократском систему. Али, државнополитичко функционисање такође може бити сметња, посебно ако би ваљана расправа била императив.

Једна принципипијелна и трезвена безбедносполитичка дебата чији би циљ био, узимајући у обзир све секторе и органе на различитим нивоима (савез, кантон, општина), заједничка израда свеобухватне политике безбедности Швајцарске, под овим околностима, чини се немогућом. Она ће буквално од свих страна бити оспоравана. Расправљаће се селективно, само о мање битним стварима и реакцијама на одређене догађаје. Другим речима: швајцарска политика безбедности каска за догађајима. Зато се поставља оправдано питање: како Швајцарска са једним таквим „ставом“ о политици безбедности у будућности може довољно добро да се припреми за главне безбедносно- политичке последице глобализације.

Важност новог безбедносполитичког извештаја

Насупрот владајућем мишљењу да се новим безбедносполитичким извештајем неће добити ништа ново, ипак су његови аутори имали прилику да у заједничким дебатама сучеле најзначајније ставове и коначно се усмере у правцу проналажења прагматичног и савременог решења. Међутим, извештај сам по себи неће бити решење и разочараће све који су од њега унапред много очекивали. Он превасходно мора да служи за то да се политички супротстављене старне доведу за сто и да се принуде да коначно преузму одговорност и омогуће руководству принципипијелну дебату. Циљ је да, на крају, дебата резултира минималним консензусом у форми каталога смерница за будућност, да сарадњом у мењању политике безбедности уследи оптимална решења која ће моћи гарантовати безбедност Швајцарске, како данас, тако и сутра.

Литература

1. Bulletin 2009 zur Schweizerischen Sicherheitspolitik: Zur Erarbeitung des neuen sicherheitspolitischen Berichts, Andreas Wenger und Daniel Möckli, Center for Security Studies, ETH Zürich,
2. Sicherheit 2009: Aussen-, Sicherheits- und Verteidigungspolitische Meinungsbildung im Trend, (Tresch/Wenger/Würmil/Pletscher/Wenger), Center for Security Studies, ETH Zürich,
3. SIPOL WEB. <http://www.sipol09.ethz.ch>
4. CSS Analysen zur Sicherheitspolitik.